

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ Η ΙΕΡΑ ΠΟΛΙΣ ΤΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ
ΣΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ 1821

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΤΣΑΒΟΣ
ΥΠΑΞΙΩΜΑΤΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΙΚΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ

"Τα μάτια μου δεν είδαν τόπον ενδοξότερον από τούτο το αλωνάκι"
Δ. ΣΟΛΩΜΟΣ

Είναι πρόδηλο ότι ο τόπος διαμορφώνει τους ανθρώπους και καθορίζει την δράση τους την οποία καταγράφει μετέπειτα η ιστορία. Στον τόπο που βρισκόμαστε κυριαρχεί η μάχη της θάλασσας με την ξηρά, που διαμορφώνει την λιμνοθάλασσα με τις διάσπαρτες νησίδες μέσα στην γαλάζια ηρεμία της.

Το Αιτωλικό ήταν αρχικά μια συστάδα από 4 ή 5 μικρά νησάκια στο κέντρο της λιμνοθάλασσας. Οι πρώτοι κάτοικοί του, που ήταν ψαράδες, τα ένωσαν με ξύλινα γεφύρια και με επιχωματώσεις, ώστε να αλλάξει η έκταση του νησιού όχι όμως η μορφή και η εικόνα του.

Το Μεσολόγγι ιδρύθηκε το 13ο αιώνα από κυνηγημένους ναυτικούς (εμπόρους και ψαράδες), πάνω σε 3 νησάκια, που με τον καιρό ενοποιήθηκαν. Το όνομα του φαίνεται ότι προέρχεται από τις ιταλικές λέξεις *Messo + Langi*, που σημαίνει χωριό πλάι σε λίμνη. Ιστορικά το όνομα Μεσολόγγι πρωτοαναφέρεται κατά την ναυμαχία της Ναυπάκτου Αναπτύχθηκε οικονομικά κατά τον 17ο αιώνα, με το εμπόριο ψαριών και την ναυπήγηση πλοίων Ο στόλος του Μεσολογγίου αριθμούσε 50 μεγάλα πλοία και οι δραστηριότητες του επεκτάθηκαν και στο εξωτερικό. Άνηκε στους Βενετούς αλλά το 1770 στα Ορλωφικά, καταστράφηκε ο στόλος του, λεηλατήθηκε και κατακτήθηκε από τους Τούρκους.

"Τα μάτια μου δεν είδαν τόπον ενδοξότερον από τούτο το αλωνάκι"
Δ. ΣΟΛΩΜΟΣ

Το Μεσολόγγι είναι ταυτισμένο όσο καμιά άλλη ελληνική πόλη με τον αγώνα του 1821. Εισέρχεται στην επανάσταση στις 20 Μαΐου με τους οπλαρχηγούς Παλαμά και Μακρή. Μέχρι την Έξοδο, το Μεσολόγγι αποτελεί τον προμαχώνα του αγώνα εναντίον των Τούρκων. Η στρατηγική του θέση εξασφάλιζε, σε όποιον το κατείχε, τον έλεγχο της Πελοποννήσου, που αποτελούσε το κύριο κέντρο και το προπύργιο της επανάστασης.

Η πρώτη σημαντική εχθρική απειλή ήρθε στις 20 Ιουλίου 1822 από τη θάλασσα, όταν έφτασε ενωμένος ο τουρκικός και ο αιγυπτιακός στρατός και στόλος με 84 καράβια και 11000 άνδρες υπό τον Ομέρ Βρυώνη. Μετά από την πρώτη αποτυχημένη επίθεση οι Έλληνες ξεκινούν διαπραγματεύσεις. Στις 21 Οκτωβρίου φτάνουν στην πόλη ο Τζαβέλας και ο Μπότσαρης και στη σύσκεψη που ακολουθεί αποφασίζουν «αγώνα μέχρις εσχάτων». Οι Τούρκοι ορίζουν την τελική τους επίθεση προς κατάληψη της πόλης, ανήμερα των Χριστουγέννων του 1822, με σκοπό να βρουν τους Έλληνες απροετοίμαστους λόγω της γιορτής. Την παραμονή της επίθεσης, ο Κωνσταντίνος Γούναρης από τα Γιάννενα, ο Έλληνας γραμματέας του Ομέρ Βρυώνη, του οποίου τη γυναίκα και τα παιδιά είχαν όμηρους οι Τούρκοι, φανέρωσε το σχέδιο κι έτσι όταν επιτέθηκαν οι Τούρκοι βρήκαν άντρες και γυναίκες σε κάθε προμαχώνα να αντιστέκονται ηρωικά. Οι Έλληνες πήραν τη νίκη, ενώ ο Γούναρης μετά τη σφαγή της οικογένειάς του καλογέρεψε στο ιστορικό μοναστήρι της Παναγιάς της Κλεισούρας.

Τον Σεπτέμβριο του 1823 ξεκινά νέα σύντομη όμως Πολιορκία της πολής από τον Μουσταή Πασά, ο οποίος όμως αναγκάζεται να αποχωρήσει στις 30 Νοεμβρίου. Την 5η Ιανουαρίου του 1824 αποβιβάζεται στην πόλη ο Λόρδος Βύρων με την ακολουθία του. Η άφιξή του αναπτρώνει το ηθικό των πολιτών και στρατιωτών που βρίσκονται στην πόλη. Δυστυχώς την 19η Απριλίου του 1824 πεθαίνει ο Λόρδος Βύρων.

Στα χρόνια που μεσολάβησαν μέχρι την δεύτερη πολιορκία το 1825-26, οργανώνεται η οχύρωση της πόλης με άνοιγμα μεγάλης τάφρου, που ανατέθηκε στον μηχανικό Πέτρο Κοκκίνη.

<http://mesologi.atipace.com>

"Τα μάτια μου δεν είδαν τόπον ενδοξότερον από τούτο το αλωνάκι"
Δ. ΣΟΛΩΜΟΣ

Στις 15 Απριλίου του 1825 ξεκινά η τρίτη και πιο ηρωική πολιορκία της πόλης από τον Κιουταχή Πασά και 35000 άνδρες. Μέσα στην πόλη ήταν κλεισμένοι Μεσολογγίτες και Πελοποννήσιοι και αντιπρόσωποι όλων των υπόδουλων ελληνικών πληθυσμών αλλά και πολλοί φιλέλληνες ευρωπαίοι και αμερικανοί. Μετά από συνεχείς αποτυχίες οι Τούρκοι αποφασίζουν να παραχειμάσουν και να εντείνουν την πίεση προς τους πολιορκημένους, περιμένοντας την εξάντλησή τους αλλά και τη βοήθεια του αιγυπτίου Ιμπραήμ πασά ο οποίος καταφθάνει τον Δεκέμβριο του 1825 με 10000 άνδρες. Η κατάσταση εξελίσσεται όλο και πιο απελπιστική για τους Έλληνες, διότι δυσχεραίνεται ο από θαλάσσης ανεφοδιασμός ενώ ο λιμός και οι αρρώστιες είναι πλέον γεγονός. Πολλές οικογένειες είχαν αρχίσει να στερούνται εντελώς τα τρόφιμα και αναγκάζονταν να σφάζουν άλογα, μουλάρια, γαϊδούρια και κατόπιν σκύλους, γάτες και ποντικούς. Αλλά και αυτά έλειψαν. Άρχισαν να τρώνε τότε αρμυρίκια, τα πικρά χόρτα που φυτρώνουν στη λιμνοθάλασσα. Ο υποσιτισμός και οι αρρώστιες εξασθένιζαν τους άνδρες της φρουράς και προκαλούσαν πολλούς θανάτους. Χαρακτηριστικοί οι στίχοι του εθνικού μας ποιητή Δ.Σολωμού:

*Άκρα του τάφου σιωπή στον κάμπο βασιλεύει
Λαλεί πουλί, παίρνει σπυρί, κι η μάνα το ζηλεύει.
Τα μάτια η πείνα εμαύρισε' στα μάτια η μάνα μνέει'
Στέκει ο Σουλιώτης ο καλός παράμερα και κλαίει:
"Έρμο τουφέκι σκοτεινό, τι σ' έχω γω στο χέρι;
Οπού συ μου 'γινες βαρύ κι ο Αγαρηνός το ξέρει."*

Κατά τις πολιορκίες εκδίδονταν στο Μεσολόγγι δύο εφημερίδες από τις οποίες σημαντικότερη και μακροβιώτερη ήταν τα **ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ** του ελβετού φιλέλληλα **Ίακώβου Μάγερ**, η οποία τυπωνόταν με τυπογραφικό εξοπλισμό, τον οποίο είχε δωρίσει στην πόλη ο Λόρδος Βύρων. Η διακοπή των **Ελληνικών Χρονικών** έγινε όταν εχθρική βόμβα γκρέμισε το τυπογραφείο τους, οπότε όλο το προσωπικό πήρε πια θέσεις στους προμαχώνες.

*"Τα μάτια μου
δεν είδαν τόπον
ενδοξότερον
από τούτο το
αλωνάκι"
Δ. ΣΟΛΩΜΟΣ*

Στις 26 Φεβρουαρίου του 1826 οι Τουρκοαιγύπτιοι κυριεύουν την νησίδα Βασιλάδι και δύο ημέρες μετά και τη νησίδα Ντολμά, ενώ την 1η Μαρτίου συνθηκολογεί το Αιτωλικό. Την 25η Μαρτίου οι Τούρκοι και Αιγύπτιοι προσπαθούν να καταλάβουν την νησίδα της Κλείσοβας αλλά ηττώνται και υποχωρούν με 3000 νεκρούς. Αυτή ήταν και η τελευταία νίκη των ελλήνων στο πεδίο της μάχης. Οι πολιορκούμενοι ήταν εξαντλημένοι από τη φοβερή πείνα και τις άλλες στερήσεις και μόνο από την ποθούμενη άφιξη του ελληνικού Στόλου περίμεναν βοήθεια. Δυστυχώς νέα προσπάθεια ανεφοδιασμού από τον Ανδρέα Μιαούλη αποτυγχάνει, και ως μόνη λύση απέμεινε η ΕΞΟΔΟΣ η οποία και αποφασίζεται να γίνει πράξη την νύχτα της 10ης προς 11η Απριλίου του 1826, ξημερώματα της Κυριακή των Βαΐων.

Το μεσημέρι της 10ης Απριλίου καταρτίστηκε το σχέδιο και το δειλινό άρχισαν όλοι να μετακινούνται στις προσδιορισμένες θέσεις τους. Πριν την Έξοδο μεταλαμβάνουν των Αχράντων Μυστηρίων και καίνε ό,τι τους ήταν περιττό. Αποφασίζουν να σκοτώσουν τα γυναικόπαιδα, για να μην πέσουν στα χέρια των Τούρκων, αλλά, με παρέμβαση του επισκόπου Ρωγών Ιωσήφ δεν το έκαναν πράξη. Όταν νύχτωσε όλοι περίμεναν το σύνθημα του ξεκινήματος. Λίγο πριν όμως, αντιλαμβάνονται την προδοσία του σχεδίου στον Ιμπραήμ. Αν και τροποποιούν το σχέδιο, η σύγχυση, ο πανικός την ώρα και τα τουρκικά πυρά προκαλούν τεράστιες απώλειες. Καμιά δύναμη όμως δεν ήταν ικανή να αναχαιτήσει την πορεία εκείνη των αγωνιστών προς την ΑΘΑΝΑΣΙΑ.

Την πορεία τους συνοδεύει και η ανατίναξη από τον Χρηστο Καψαλη της πυριτιδαποθήκης όπου κλειστηκαν οι τραυματισμένοι και γενικότερα οι πιο ανήμποροι, μαζί με όσους επέλεξαν να πεθάνουν κοντά τους.

Η Θυσία του Καψάλη.
Θεόδωρου Βρυζάκη, Πινακοθήκη Δήμου Μεσολογγίου.

*"Τα μάτια μου
δεν είδαν
τόπον
ενδοξότερον
από τούτο το
αλωνάκι"*
Δ. ΣΟΛΩΜΟΣ

"Τα μάτια μου δεν είδαν τόπον ενδοξότερον από τούτο το αλωνάκι"
Δ. ΣΟΛΩΜΟΣ

Από τους 3000 στρατιωτικούς που πήραν μέρος στην έξοδο, μόνο 1300 σώθηκαν. οι υπόλοιποι 1700 σκοτώθηκαν. Από τις γυναίκες, 13 μόνο Σουλιώτισσες σώθηκαν και από τα παιδιά 3 ή 4 μόνο. Η θυσία του Μεσολογγίου, που επί 12 ολόκληρους μήνες αντιστάθηκε ηρωικά, προώθησε το ελληνικό ζήτημα, όσο καμιά άλλη ελληνική νίκη. Διότι πλημμύρισε τους άλλους Έλληνες και τους Ευρωπαίους με αισθήματα θαυμασμού για τους άνδρες της φρουράς του και τον ηρωικό πληθυσμό του Μεσολογγίου. Πραγματικά σπάνια συναντά κανείς στις σελίδες της ιστορίας παραδείγματα παρόμοιας υπεράνθρωπης ψυχικής αντοχής. Οι φλόγες του Μεσολογγίου θέρμαναν τις καρδιές των πολιτισμένων λαών και τους ξεσήκωσαν σε μια αληθινή σταυροφορία για την απελευθέρωση του ελληνικού έθνους. Η τόλμη και η ανδρεία των "Ελεύθερων Πολιορκημένων" προκάλεσαν τη βαθιά συγκίνηση και το θαυμασμό όλων των λαών. Το Μεσολόγγι πέρασε στην ιστορία σαν Πόλη Ηρώων.

Η Έξοδος των Μεσολογγιτών και η μεγάλη καταστροφή της Πόλης προκάλεσαν ρίγη συγκίνησης σε όλη την Ευρώπη και ξεσηκώνουν τους λαούς, οι οποίοι πιέζαν τις κυβερνήσεις τους να δράσουν υπέρ των Ελλήνων. Το κύμα φιλελληνισμού που ξεσηκώνεται συντελεί στην επέμβαση της Γαλλίας, της Αγγλίας και της Ρωσίας υπέρ της Ελλάδος.

"Τα μάτια μου δεν είδαν τόπον ενδοξότερον από τούτο το αλωνάκι"
Δ. ΣΟΛΩΜΟΣ

Στη Γαλλία, στην Ελβετία, στη Γερμανία, στην Αγγλία και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες σημειώθηκαν αξιοσημείωτες εκδηλώσεις συμπάθειας και φιλελληνισμού με διαδηλώσεις εναντίον των ευρωπαϊών ηγεμόνων που είχαν εγκαταλείψει τους επαναστάτες, διακηρύξεις και εκκλήσεις για ενεργότερη συμμετοχή στα βάρη του πολέμου, ποιήματα, θεατρικά έργα, άρθρα, λόγοι και έρανοι. Χαρακτηριστικά στο Παρίσι οι φοιτητές ωργάνωσαν διαδήλωση ως ανηγγέλθηκε η πτώση του Μεσολογγίου και υποχρέωσαν τον βασιλέα Κάρολο να εξέλθει στον εξώστη των ανακτόρων του Κεραμεικού και να ζητωκραυγάσει υπέρ των Ελλήνων λέγοντας ότι 'με αυτούς θα πάμε και εις την Κωνσταντινούπολιν'. Ο Πάλμερστον στην αγγλική Βουλή των Κοινοτήτων και ο Σατωμπριάν στη γαλλική Βουλή εξεφώνησαν θαυμάσιους λόγους υπέρ του Μεσολογγίου και τα φιλελληνικά κηρύγματα του Νείμπουρ και του Θειρσίου, εξήγειραν τον γερμανικό λαό υπέρ της Ελλάδος, ώστε ο βασιλιάς της Βαυαρίας Λουδοβίκος να διατάξει να σταματήσουν οι πρόστιμής του εορτές και φωταψίες και τα χρήματα να μοιραστούν εξ ίσου στους πτωχούς της πόλης και στα θύματα του Μεσολογγίου. Ποιηταί, γλύπται και ζωγράφοι, μεταξύ των οποίων ο Βίκτωρ Ουγκώ, ο Γκάιτε, ο Ουζανώ, ο Δαυΐδ ντ' Ανζέ, ο Ντελακρουά, ο Ευγένιος ντε Λανσάκ, απηθανάτισαν στα έργα τους την Δόξα του Μεσολογγίου και έδειξαν στην Ευρώπη ότι δεν υπήρχε δυνατότητα συμβιβασμού ανάμεσα στη μαχόμενη Ελλάδα και στην Οθωμανική Αυτοκρατορία, κάνοντας το Μεσολόγγι σύμβολο της νεότερης ελληνικής ιστορίας.

Οι ξένες δυνάμεις άρχισαν να κοιτούν σοβαρά την υπόθεση της ελληνικής επανάστασης, αλλά, και η καθυστέρηση των Τούρκων στο Μεσολόγγι, έδωσε τη δυνατότητα στις ελληνικές δυνάμεις στην υπόλοιπη Ελλάδα ν' ανασυνταχθούν. Δεν είναι υπερβολή να πούμε, ότι η θυσία των υπερασπιστών του Μεσολογγίου εξασφάλισε την ελευθερία της Ελλάδας. Ο χαμός δεν έγινε μάταια, διότι ολόκληρος ο κόσμος τους Δόξασε και τους Δοξάζει ώστε

ΚΑΘΕ ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΔΗΜΟΤΗΣ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ.

